

Plantevern

Det finnes ingen godkjente ugrasmidler for bruk i Jordskokk her til lands, men dette vil kunne komme på sikt etter hvert som dyrkingen blir mer utbredt. Det anbefales å holde ugraset borte mekanisk i starten ved lett hypping. Senere dekker plantene arealet så godt at frøugras lett utkonkurreres. Feltet bør ved anleggelse være mest mulig fritt for flerårig ugras. Sykdommen storknollet råtesopp (*Sclerotinia sclerotiorum*) kan skape stort avlingstap spesielt på lager og ved overvintring av knollene. Romslig vekstskifte (5-6 år) og friske setteknoller er beste tiltak mot denne skadegjøreren. Det er i dag ikke kjent noen skadedyr som er problem på Jordskokk her i landet.

Høsting

Jordskokk kan høstes for hånd med greip eller med potetopptaker (mest aktuelt ved større produksjon). Det er viktig at utstyret stilles inn slik at også de minste knollene høstes. Disse kan ellers lett skape et ugrasproblem neste år. Hvis man ønsker kan la knollene stå på samme sted i hagen over flere år og høste inn litt av knollene hvert år. Dette anbefales ikke hvis man har mye problemer med råte og smitte i jorda.

Riset nedvisner om høsten ved første frostnatt. Før høsting må riset fjernes. Knollene kan høstes etter nedvisning av riset om høsten eller tidlig om våren når jorda blir telefri. Høsting kan selvsagt foregå hele vinteren hvis jorda holdes telefri (dekkes med halm eller lignende).

Lagring

Jordskokk har tynt skall og tørker lett ut. Det anbefales å lagre ved lav temperatur og høy luftfuktighet. Lagring gjøres best ved 0-4°C og minst 95 % relativ luftfuktighet. For å få høy nok luftfuktighet er det best egnet å lagre i plastposer eller kasser med fuktig sand. Plastposer og sekker må være perforert slik at luft kommer til. Produktet må være nedkjølt før plasten lukkes til (for å unngå dugg i plastposene).

Jordskokk som ugras i etterfølgende kulturer

Jordskokk har med sine underjordiske knoller et enormt formerings-potensial og kan lett bli et ugrasproblem i hagen. Dette bør du tenke på ved valg av plass til jordskokk i hagen. Alle knollene må høstes hver høst hvis du skal flytte planten til et nytt jordstykke og dyrke en annen vekst på arealet du har brukt til jordskokk. Nedsprøyting av nyspirit jordskokk med Glyphosat (Roundup) har vist seg å gi brukbar virkning. Nyspirte knoller er relativt greie å luke bort i løs jord. Plantene rekker normalt ikke å utvikle modne frø og spres derfor ikke med frø her i landet.

Dyrkningsveiledning for hobbydyrking av Jordskokk (*Helianthus tuberosus*)

Randi Seljåsen

Bioforsk avd. Landvik, 2006

Voksemåte og krav til vokseplass

Jordskokk er en flerårig plante i solsikkeslekten (*Helianthus*). Den minner om vanlig solsikke med flotte gule blomster og høy stengel.

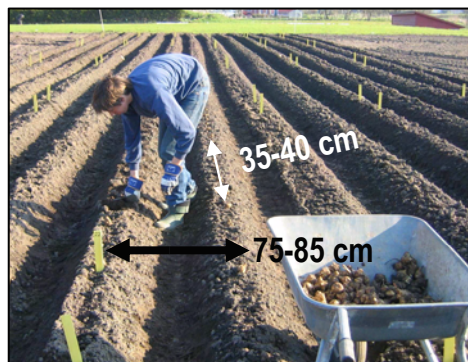
Blomstene er mindre enn hos vanlig solsikke og Jordskokk har i tillegg spiselige stengelknoller på røttene på samme måte som potet. Knollene varierer en del i form fra avlange til runde og er ofte ganske ujevne i form med flere forgreininger eller "hoder". Planten dyrkes i stor stil i Frankrike, Tyskland, i Øst-Europa og i Amerika, men har hittil blitt lite dyrket i Norge. Kommersielt dyrkes planten som en ettårig grønnsaksvekst. Planten trives på de fleste jordtyper, men blir ofte dyrket på lette, sandholdige jordarter for å gjøre høstingen av knollene enklere. Jordskokk krever en del næring spesielt mot slutten av sesongen. Knollene kan overvintre i jorda og tåler helt ned til 20-30 minusgrader (luft-temperatur). Dette vil imidlertid avhenge av både jordtype og snødekke.

Dyrkningsmetode

Jordskokk formeres med knoller som settes på drill på samme måte som for potet. Nye knoller dannes utover seinsommeren og høsten

Setting av knoller

Knollene settes med 35-40 cm avstand på lave driller. Det beregnes 75-85 cm mellom radene/driller. Knollene bør plasseres slik at de kommer 10-12 cm ned i ferdig drill. Settingen kan gjøres som for potet med potetsettemaskin på større arealer. Jorda må være godt bearbeidet slik at den har løs og fin struktur.

Sortsegenskaper

Det finnes flere sorter og varianter av jordskokk. Klonformering gir et ensartet materiale. Her i landet har vi lange dager om sommeren. Enkelte sorter trenger kort dag for å blomstre og blomstrer ikke under norske forhold. Dette gir mye bladmasse og lite knoller. Under norske forhold vil vi få størst avling av sorter som er dagnøytrale (blomstrer uavhengig av daglengde). Overvintringsevne varierer også for ulike sorter. Det finnes en klonsamling av 40 jordskokkvarianter ved Planteforsk Landvik som er samlet inn i regi av Nordisk Genbank.

Gjødsling og vanning

Gjødsling til Jordskokk er omtrent som til potet ved anleggelse av feltet (nedmoldes ved jordarbeidingen). Ekstra overgjødsling seinere i sesongen er nødvendig fordi planta vokser og danner knoller langt utover høsten. Nitrogenbehovet ser ut til å ligge på ca. 12-15 kg / daa / år (dvs 1,2-1,5 kg nitrogen per 100 m²). Dette ligger litt i overkant av gjødslingsbehovet til salat og løk. Du kan f. eks. benytte fullgjødsel (11-5-18) som grunngjødsel ved setting og overgjødse med kalksalpeter seinere i sesongen. Jorda bør ha en surhetsgrad på rundt pH 6 (vanlig nivå i de fleste hager). Vanning er nødvendig i tørre perioder, spesielt under knolldanningen, for å få god avling.

Ved økologisk dyrking kan man bruke økologisk husdyrgjødsel (f. eks. hønsegjødsel) i doser som tilsvarer ca. 8-12 kg N/daa/år. Siden husdyrgjødsel er tyngre oppløselig og vaskes ut i mindre grad enn mineralgjødsel kan man greie seg med lavere nivå av Nitrogen og kun en overgjødsling.

Rådfør deg gjerne i et hagesenter hvis du er i tvil om hvordan du kan gi gjødselmengde tilsvarende 12-15 kg N per dekar med en bestemt gjødseltype. Ikke mer enn halvparten av nitrogenet bør gis som grunngjødsling. Resten gis i juli-august.